

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К.Д. УШИНСЬКОГО»

Хмельницька гумантарно-педагогічна академія (Україна)

Юго Западний університет «Неофіт Рілські» (Болгарія)

Велікотирновські Університет «Св.Св.Кіріл і Методій» (Болгарія)

Харбінський інженерний університет (Китай)

Міжнародний Незалежний Університет Молдови (ULIM) (Молдова)

УПРАВЛІННЯ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ: ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
21 листопада 2025 року*

DOI: <https://doi.org/10.24195/MIE2025>

УДК: 378.11+371.201+658.401.2

У677

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Сакалюк О. О. – завідувач кафедри освітнього менеджменту та публічного управління ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат педагогічних наук, доцент.

Ручкіна М. М. – доцент кафедри освітнього менеджменту та публічного управління ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кандидат педагогічних наук, доцент.

Рецензенти:

Корнешук В. В. – завідувач кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка», д.пед.н., професор

Воронова С. В. – завідувач лабораторії якості освіти Державного університету інтелектуальних технологій і зв'язку, к. пед. н.

Рекомендовано до друку Вченою радою ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», протокол №8, від 25 грудня 2025 року.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

Управління та інновації в освіті: досвід, проблеми та перспективи:

У677 збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса 21 листопада 2025 року Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 145 с.

До збірника увійшли матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої управлінню закладами освіти, досвіду, проблемам та перспективам їх розвитку.

Науковці та здобувачі освіти висвітлюють питання щодо управління освітнім процесом в умовах розвитку інноваційного середовища та організаційно-психологічних аспектів менеджменту в освіті.

УДК: 378.11+371.201+658.401.2

© Університет Ушинського, 2025

- безперервність емоційного контакту з дорослим;
- формування стійких прив'язаностей;
- індивідуальну підтримку навчання та розвитку;
- соціалізацію в умовах наближених до звичайної сім'ї.

Водночас на батьків-вихователів покладаються завдання компенсації попередніх травматичних досвідів дітей, корекції порушень розвитку, підтримки здоров'я, сприяння соціальній адаптації.

У відповідь на виклики війни Кабінет Міністрів України ухвалив низку змін, спрямованих на забезпечення захисту дітей. Постанова КМУ «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо захисту прав дітей на період надзвичайного або воєнного стану» передбачає:

- можливість тимчасового влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до прийомних сімей та ДБСТ понад звичайні обмеження кількості дітей, але в межах нормативів;
- спрощення процедури встановлення опіки та піклування родичами;
- пріоритетність сімейних форм виховання над інституційним доглядом навіть в умовах надзвичайної ситуації.

На нашу думку ці зміни спрямовані на мінімізацію перебування дітей в інтернатних установах, адже вони не можуть забезпечити повноцінний комплекс потреб дитини, особливо в умовах війни. Окрім того, 26 листопада 2024 року Уряд України затвердив Стратегію забезпечення права кожної дитини на зростання в сімейному оточенні, яка враховує воєнні реалії та визначає ключові цілі до 2028 року та передбачає, що:

- 95% дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, мають виховуватися в сімейних формах;
- зменшення на 30% кількості дітей в інституціях та на 80% – дітей до трьох років;
- збільшення на 30% кількості дітей з інвалідністю та/або з ООП, які отримують послуги у територіальних громадах.

Звісно, окреслена вище стратегія не передбачає негайного закриття всіх інституційних закладів; її ключова мета – спочатку створити умови, за яких діти зможуть залишатися у своїх громадах, отримуючи необхідні послуги, а інституційний догляд поступово втратить потребу.

Отже, військові події в Україні актуалізують питання розширення сімейних форм виховання як найбільш гуманного, ефективного та науково обґрунтованого способу забезпечення прав дітей. Науковий дискурс та нормативні зміни підтверджують потребу у переорієнтації державної політики з інституційних форм догляду на сімейні. Дитячі будинки сімейного типу, прийомні сім'ї, опіка родичів і розвиток послуг у громаді мають стати пріоритетом системи захисту дітей у повоєнній відбудові.

Література

1. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» № 2342-IV від 13 січня 2005 року: станом на 20.01 2018 р.

4. Каретна О. О. Молодь як соціальна група у сучасному суспільстві // Трансформація українського суспільства в цифрову еру: матер. III Всеукр. наук.-практич. конф., (22 березня 2024 р.). Львів–Торунь, 2024. С. 38-40.

МЕТОДИЧНА КУЛЬТУРА ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ірина Княжева, Україна

Прогресивний розвиток суспільства потребує висококваліфікованих фахівців, спроможних активно освоювати, відтворювати і продукувати культурні цінності. Особливе місце у вирішенні цієї проблеми посідає підготовка майбутнього викладача закладів фахової передвищої і вищої освіти, розвиток його методичної культури.

Методичну культуру майбутнього викладача розуміємо як «інтегративну характеристику загальної (як зверх складної за своїм устроєм цілісності, в якій реалізуються матеріальні, духовні, художньо-творчі, духовно-матеріальні дії людини, що втілюють її ставлення до природи, суспільства, самої себе), педагогічної (як виду загальної культури, динамічну систему загальнолюдських педагогічних цінностей, створених завдяки збереження і наслідування досвіду педагогічної діяльності) і професійно-педагогічної культури, що в діалектиці особливого й окремого функціонує як підсистема методичної культури суспільства і різновид професійно-педагогічної культури» [2 с. 279].

Методична культура майбутнього викладача як особистісне утворення виявляє себе у пошуку сенсу існуючих, новостворених і тих, що вибудовуються саме зараз методико-педагогічних цінностей. Саме цей пошук, пов'язаний з необхідністю оцінювати, порівнювати, приймати або відкидати завдяки пропусканню через призму свого «Я», представлені для освоєння продукти методичної діяльності «іншого», здатний змінювати саму особистість і створювати нову культурну реальність, що проявляє себе в продуктивній професійній викладацькій діяльності і є умовою її ефективності.

Специфіка викладацької діяльності проявляється у кількох ключових вимірах. Передусім це мета, яка має суспільний характер, постійно змінюється та повинна бути усвідомлена й прийнята не лише викладачем, а й студентом. Не менш важливим є здобувач освіти, який виступає не пасивним отримувачем знань, а активним суб'єктом освітнього процесу із власною системою саморегуляції та здатністю до розвитку.

До специфічних складників також належать засоби навчання як матеріалізовані інструменти й способи опрацювання змісту; форми організації освітнього процесу, серед яких лекції, практичні й семінарські заняття, лабораторні роботи, консультації, колоквиуми, заліки, іспити, різні формати самостійної діяльності студентів, а також їхня участь у наукових семінарах і конференціях. Важливим компонентом є й зміст освіти – структурований набір

знань, умінь, навичок і компетентностей, що закріплені в навчальних планах, програмах, підручниках та посібниках.

Окрім того, педагогічна діяльність охоплює певні функції та ґрунтується на сукупності принципів, які визначають організацію освітнього процесу у закладах фахової передвищої або вищої освіти й формують його унікальність.

Далі зупинимось докладніше на окремих із цих аспектів. Основною особливістю мети професійної діяльності викладача як у закладах фахової передвищої освіти, так і у вищій школі є те, що традиційні завдання педагогіки – збереження та розвиток культурного потенціалу суспільства, забезпечення соціалізації особистості, підтримка її саморозвитку, самовиховання й самореалізації – реалізуються в умовах необхідності паралельної професійної підготовки майбутнього фахівця. При цьому акцент на «само» стосовно студента зовсім не означає зменшення ролі педагогічного впливу. Навпаки, він підкреслює важливість подолання застарілого сприйняття студента як пасивного реципієнта знань і об'єкта виховання.

Розглянемо ключові напрями, у межах яких розкривається мета діяльності викладача: близька мета – виявлення та усунення недоліків у педагогічному процесі закладу освіти, а також творче вдосконалення власної педагогічної діяльності; середня мета – інноваційне опрацювання актуальної навчально-виховної проблеми та пошук ефективних шляхів її розв'язання; перспективна мета – побудова дієвої системи педагогічної творчості, що забезпечує планомірне та систематичне зростання професійної майстерності викладача.

Визначаючи своєрідність об'єкту педагогічної діяльності викладача (який у той же час є його активним, рівноправним суб'єктом), І. Бех вказує на те, що «він розвивається не у прямій пропорційній залежності від педагогічного впливу на нього, а за законами, притаманними психіці, – особливостями сприйняття, розуміння, запам'ятовування, становлення волі і характеру» [1, с. 11]. Упродовж набуття свого життєвого і професійного досвіду, через його рефлексію, завдяки отриманим у процесі професійно-педагогічної підготовки знанням, які стають особистим надбанням лише тоді, коли проходять через афективно-ціннісні фільтри особистості, відбувається привласнення майбутнім викладачем існуючих у суспільстві методико-педагогічних традицій, норм, правил, цінностей, теорій, тобто розвиток його методичної культури. Проте це привласнення набуває культуру відповідності і особистісного сенсу лише тоді, коли відбувається в контексті культури, включає не лише «сталу» культуру (як певний соціальний досвід, що зафіксовано в проектах змісту освіти, а й живе знання, яке має «сліди» тієї професійної діяльності, в якій він обув отриманий, досвід безпосередніх учасників освітнього процесу. Виникає складне завдання зміщення акценту у професійній діяльності викладача закладів фахової передвищої та вищої освіти з трансляції певної інформації тому, хто навчається на організацію його діяльності, перевтілення змісту освіти з безособової узагальненої форми до особистої. Таке завдання може вирішити лише компетентний, ерудований, з розвиненою загальною, професійно-педагогічною і методичною культурою професіонал.

Література

1. Бех І.Д. Принципи сучасної освіти. *Педагогіка і психологія*. 2005. № 4. С. 5–27.

2. Княжева І. А. Теоретико-методологічні засади розвитку методичної культури майбутніх викладачів педагогічних дисциплін в умовах магістратури: монографія. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2014. 328 с.

ЗАВДАННЯ І ЗМІСТ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З УКРАЇНСЬКИМ НАРОДОЗНАВСТВОМ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Вероніка Леонова, Україна

Ознайомлення дітей з українським народознавством у закладах дошкільної освіти є надзвичайно важливим напрямом освітньо-виховної роботи, оскільки саме в дошкільному віці закладаються основи духовності, моральності, патріотизму та любові до рідного краю. Народознавство розкриває перед дітьми багатство культури українського народу, його звичаї, традиції, обряди, народну творчість, символіку, ремесла, що в сукупності формує у дітей почуття належності до свого народу, національну ідентичність і гордість за українську землю.

Проблему впровадження українського народознавства в освітній процес закладів дошкільної освіти активно досліджують сучасні науковці. Так, Н. Гавриш у посібнику «Українське народознавство в дошкільному закладі» наголошує на значенні етнокультурного змісту для розвитку національної свідомості дитини. Т. Поніманська у монографії «Дошкільна педагогіка» підкреслює роль фольклору та традиційних звичаїв у вихованні моральних цінностей. Праці О. Сухомлинської «Виховання на засадах народної педагогіки», зосереджені на збереженні культурної спадщини через педагогічну практику. У дослідженнях Г. Беленької «Формування національно-патріотичних цінностей у дітей дошкільного віку», окреслено інноваційні методи інтеграції народознавчих матеріалів у різні види діяльності. Також важливим є доробок Л. Шелестової «Музичне народознавство для дошкільників», де розкривається значення пісенної творчості як засобу формування духовності та емоційної культури дитини [3].

Нормативно-методичне поле дошкільної освіти в Україні сьогодні формується навколо оновленого Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту), який визначає обов'язкові компетентності, результати освіти дитини дошкільного віку та напрями освітньої діяльності: особистість дитини, сенсорно-пізнавальний простір, природа, гра, соціум, мовлення та мистецтво. Нова редакція Стандарту (2021) підкреслює необхідність наступності з початковою освітою, інтегрованого підходу й орієнтацію на формування ключових компетентностей дитини через різні форми діяльності. Це створює нормативну основу, до якої повинні коригуватися всі парціальні та комплексні програми дошкільного рівня.

<i>шкільного віку</i>	
КАРЕТНА Ольга <i>Вплив соціокультурних факторів на розвиток критичного мислення молоді</i>	101
КНЯЖЕВА Ірина <i>Методична культура як умова ефективності професійної діяльності майбутніх викладачів закладів фахової передвищої та вищої освіти</i>	105
ЛЕОНОВА Вероніка <i>Завдання і зміст ознайомлення дітей з українським народознавством у закладах дошкільної освіти</i>	107
ОЛЕНЦЕВИЧ Наталія <i>Штучний інтелект: нові тренди на ринку праці і в освіті</i>	110
РУБАНЕЦЬ Олександра <i>Наукові дослідження та освітній менеджмент</i>	113
СВИНАРЕНКО Дмитро <i>Сучасні тенденції управління конкуренцією за людський капітал</i>	115
УСЕЇНОВ Імран <i>Соціальне партнерство як інструмент управління закладами освіти в умовах воєнного стану</i>	118
ЧЕРНЕНКО Наталія, БРИНЗА Ірина <i>Психолого-педагогічна підтримка ромських дітей у навчанні: значення родинного та шкільного середовища</i>	121
ЧЕРНИХ Даріко <i>Інноваційні підходи до підтримки національної ідентичності в українських секторах шкіл Грузії</i>	126
ЧОРНОМОРДЕНКО Дмитро <i>Свобода і контроль: філософські роздуми про приватність у ХХІ столітті</i>	130
ГАЛІЦАН Ольга <i>Акме-орієнтоване середовище педагогічного університету: інноваційні пошуки та тенденції акмепрофесіогенезу вчителя</i>	133
ШТРЕБЛЄВ Михайло <i>Роль soft skills для становлення вчителя як фасилітатора: сучасні пошуки інноваційних підходів</i>	134